

علل و عوامل شکل گیری، گسترش و آثار تشیع در دوره صفویه

سیما محمدی^۱

۱- کارشناسی ارشد تاریخ ایران اسلامی، دانشگاه پیام نور اصفهان

چکیده

صفویه از مهمترین حکومت‌هایی بود که در سرزمین ایران تشکیل شد. این حکومت در پایان دوره‌ای از تهاجم‌های مکرر، آشفتگی‌های سیاسی در ایران ایجاد گردید. مهم‌ترین وجه تمایز حکومت صفویه با دیگر حکومت‌ها که در ایران ایجاد شدند، بهره‌گیری از مبانی و اصول مذهب تشیع بود. بنیانگذاران حکومت صفویه با استفاده از ظرفیت‌های تاریخی تشیع، جنبشی به راه انداختند که با کنار زدن سایر جریان‌ها موفق به تأسیس حکومت شدند. صفویان در همان آغاز تأسیس با رسمی کردن مذهب تشیع پایه دولت خود را بر مبنای این مذهب بنا کردند. با رسمی شدن مذهب تشیع درگیری‌ها و رقابت‌ها میان گروه‌های مذهبی در ایران بالا گرفت. در عرصه خارجی نیز حکومت صفویه در پیش گرفتن ایدئولوژی به دلیل ترویج مذهب تشیع با حکومت‌های ازبکان و عثمانی در افتاد. برگزیدن مذهب تشیع از سوی صفویان موجب شد تا گروه بسیاری از روحانیون شیعه در ساختار دولت شیعه مذهب صفوی نفوذ کرده و ساختار حکومت صفویه را برپایه دیوانسالاری کهن ایرانی و ساختارهای مذهبی تشیع پی‌ریزی نمایند. به نظر می‌رسد مهمترین دستاورد حکومت صفویه در تاریخ ایران، رسمی شدن مذهب شیعه و گسترش آن در ایران بود. در این پژوهش با توجه به رسمیت مذهب تشیع با نگاهی همه‌جانبه در نظر دارد با دیدی همه‌جانبه جایگاه مذهب شیعه را در نظام حکومتی صفویه مورد ارزیابی قرار دهیم.

واژگان کلیدی: ایران، صفویه، تشیع، روحانیت، شاه اسماعیل اول